Tekst: Lieneke Schuitemaker - Beeld: archief Vismagazine

Stichting Dupan zet zich in voor verbeteren palingstand

‘NEGATIEF IMAGO PALING REMT HET HERSTEL’

De paling, één van de smakelijkste vissoorten van onze wateren, heeft te maken met een negatief imago. Sti Dupan werkt al jaren aan het herstel van de palingstand en zou dat het liefst samen met natuurorganisaties doen. Voorzitter Alex Koelewijn: “Als Dupan er niet was geweest, bestond de Nederlandse palinghandel niet

Uitzet he

Paling is naast haring de vissoort die het meest verbonden is met de Nederlandse cultuur. De smaak van gerookte en gestoofde paling is al eeuwenlang geliefd. Maar momenteel kampt paling met een imago-probleem: er zijn mensen die geen paling meer willen eten omdat ze denken dat die met uitsterven wordt bedreigd. "Terwijl de palingstand juist verbeterd kan worden door een verantwoorde consumptie van deze vissoort," aldus Dupan-voorzitter Alex Koelewijn. "Het stoppen van de visserij op en handel in paling is niet de oplossing voor het probleem. Dupan is voor gecontroleerde, gereguleerde en traceerbare visserij en handel. Dan ban je ook de stroperij uit. Traceerbaarheid is de oplossing. Daar heeft de Sustainable Eel Group, het Europese samenwerkingsverband van wetenschappers, handel en natuurorganisaties, een certificering voor ontwikkeld. Inmiddels hebben Nederland, Engeland, Duitsland, Zweden, Denemarken en Frankrijk zich aangesloten."

Alex Koelewijn tijdens een aaluitzetting vorig jaar.

Kust en Zee

Het zit de bevlogen voorzitter van de stichting Duurzame Palingsector Nederland (Dupan) wel eens dwars dat het zo moeilijk is objectieve informatie over zijn meest geliefde vissoort door te laten dringen tot de publieke opinie. Ook steekt het hem dat twee belangrijke natuurorganisaties, het Wereld Natuur Fonds en Stichting De Noordzee, niet bereid zijn tot een gesprek met Dupan. "Gezamenlijk zouden we veel meer kunnen doen voor de palingstand , er zou er veel meer schot in de zaak komen."
Hoe verklaart hij de afhoudende houding van die organisaties? "Zij baseren zich op rapportages uit 2010. Inmiddels zijn er talloze maatregelen genomen, met aanwijsbaar positief resultaat. Ook is er een enorme toename van glasaal. Dat valt echt niet te ontkennen. Waarom praten ze daar niet met de sector over? Er is onlangs een gesprek geweest tussen een onderzoeker van het rapport Balansberekeningen en iemand van Stichting De Noordzee. Dat rapport biedt belangrijke handvatten voor duurzaam beheer van paling. Het bleek dat zij het rapport niet kennen. En neem het negatieve oordeel over paling in hun Viswijzer. Dat is gebaseerd op onderzoek uit 2008! Ik zou heel graag willen dat we met elkaar in gesprek komen om tot een vergelijk te komen. Al is het maar zodat we, zoals de Engelsen zeggen: 'agree to disagree'." Gelukkig is er een goede samenwerking met de natuurorganisatie Kust en Zee. "We hopen dat die een rol kan spelen in het contact met de andere natuurorganisaties."

'Je kunt als palingbedrijf geen toekomstplannen maken'

Decentraal aalbeheer

Onlangs verscheen het rapport Balansberekeningen, gemaakt in opdracht van de Europese natuurorganisatie Coastal & Marine Union (EUCC) en uitgevoerd door de Wageningen Universiteit. "Dat rapport is een belangrijk instrument voor het aalbeheer. Uit het onderzoek blijkt dat we toe moeten naar decentraal aalbeheer. En dat moet binnen de grenzen blijven van wat duurzaam en verantwoord is."
Het werken aan decentraal aalbeheer had inmiddels al veel verder kunnen zijn, stelt Koelewijn. "Al in 2004 is er door de overheid een rapport gepubliceerd waarin stond dat de voeding voor de paling minder zou worden en dat de binnenvissers daarop zouden moeten anticiperen. Het is jammer dat die boodschap toen niet beter naar de vissers gecommuniceerd is, want dan waren we nu al een stuk verder geweest."
Het betreffende rapport uit 2004, met de naam 'Overleven of overleveren', kreeg Alex zelf pas onlangs in handen. "Er is naar buiten toe niet veel mee gedaan, maar de conclusies zijn vergelijkbaar met die in het onderzoek Balansberekeningen. De PO IJsselmeer en de Combinatie van Beroepsvissers kunnen daar veel lering uit trekken. Door de aanbevelingen in het rapport goed te communiceren met hun achterban, ontstaat er begrip voor de maatregelen die genomen moeten worden om de palingstand duurzaam te verbeteren."

Imago

Nu wordt op veel plaatsen geen paling geserveerd omdat die in het rood staat op de Viswijzer en daardoor een negatief imago heeft. Alex hoort het zo vaak, als hij mensen spreekt van buiten de sector: "Ze zeggen dan: 'Paling, die is toch bijna uitgestorven?'
Tussen 2008 en nu is de palingconsumptie met de helft afgenomen, doordat het niet meer in de supermarkten te krijgen is.
Die consumenten krijg je niet allemaal de viszaak in. Veel viszaken verkopen ook >

minder paling, door het verkeerde beeld dat er is ontstaan. We werken er hard aan om dat negatieve beeld te nuanceren, maar het gaat heel langzaam. Maar wij doen als Dupan niet aan productpromotie, we geven alleen voorlichting."
De meeste supermarkten weigeren paling te verkopen, omdat ze een convenant hebben gesloten met Stichting De Noordzee, aldus Koelewijn. "Terwijl de kweek van paling in feite heel duurzaam is, want in de natuur wordt maar een klein percentage van alle glasaal volwassen. In de kwekerijen is dat 95 procent. Dat gedeelte zou je dus al duurzaam kunnen noemen. Wilde paling wordt gevangen binnen de voorschriften van de Nederlandse en de Europese aalverordening. Al vanaf 1924 wordt er geregistreerd paling uitgezet. De aal herstelt zich, maar toch willen de grote supermarkten het niet verkopen. Dat is marktverstorend en remt het herstel. Als alle verkochte paling bijdraagt aan het Duurzaam Paling Fonds, zijn er nog meer herstelmaatregelen mogelijk. Daar wil de consument best één of twee dubbeltjes extra voor betalen. Dus laten we kiezen voor de best mogelijke optie. Paling laten zitten in afgesloten water heeft geen zin. De aalverordening is juist bedoeld om de aal over heel Europa te verspreiden. Dit jaar hebben we dan ook ruim 8 miljoen jonge palingen uitgezet in Nederland."

Aalladders

De sector is door dit alles al een aantal jaren in onzekerheid, stelt Koelewijn. "Komen er nog verdere beperkingen of kunnen we doorgaan? Je kunt als bedrijf geen toekomstplannen maken."
Doordat de Nederlandse organisaties nu in Europees verband samen optrekken met SEG is er gelukkig wel vooruitgang, merkt Koelewijn. "Maar wij willen niet afhankelijk zijn van subsidies van de overheid. Daarom hebben we het Duurzaam Paling Fonds opgericht. De verdiensten uit het fonds, het extra dubbeltje op elk pakje, zijn bedoeld voor de financiering van een volledig duurzaam systeem waarbij versneld herstel plaatsvindt. En dat hoeft echt niet zo heel veel te kosten. Zaken als aalladders en aaltegels die gemalen en sluizen doorganke-

'We werken hard om het negatieve beeld te nuanceren'

Alex Koelewijn: "Palingcultuur is het waard om te behouden."

lijk maken voor de paling zijn helemaal niet zo duur. Maar waterschappen hebben er nog niet in geïnvesteerd. We zijn nu in gesprek met energiebedrijven over de waterkrachtcentrales, ook een grote hindernis voor de palingtrek. Dit jaar betalen zij mee aan ons project Paling Over De Dijk."
Uiteindelijk is het passeerbaar maken van waterkrachtcentrales en gemalen cruciaal voor het herstel van de palingstand, aldus Alex Koelewijn. "Want het is ergens vreemd om voor duizenden euro's aal uit te zetten, terwijl maatregelen om te voorkomen dat ze onderweg dood gaan ontbreken. Terwijl er wel ecoducten gebouwd worden."

Vertrouwen

Wordt hij er zelf nooit een beetje moedeloos van? "Ik ben hier meer begonnen en nu maak ik het ook af. Dat zit in mijn aard. Ik ben niet van het weglopen. Ik wil wat nalaten en de mogelijkheden en talenten die ik heb, wil ik daarvoor inzetten. Ik heb een paar jaar terug een zware operatie gehad. Daardoor had ik een aantal maanden de tijd om zo ongeveer alles te lezen over dit onderwerp en me heel goed in de materie te verdiepen. Zo brengt een ongeluk dus ook geluk."
Hij heeft vertrouwen in de goede afloop. "Mensen zullen paling blijven eten en de paling zal niet uitsterven. Die heeft al zoveel overleefd en doorstaan! Ik vertrouw erop dat de natuurorganisaties zullen gaan inzien dat ze beter mee kunnen werken. En hopelijk komt ook de Sportvisserij Nederland er straks bij. Dan kunnen we gezamenlijk de schouders er onder zetten en grote stappen voorwaarts maken. Want de paling en de palingcultuur zijn het waard om behouden te worden."